

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-115>

УДК 338.46

РОЗВИТОК СВІТОВОГО РИНКУ ПОДАТКОВОГО КОНСАЛТИНГУ

DEVELOPMENT OF THE GLOBAL TAX CONSULTING MARKET

Ромашко Ольга Миколаївнакандидат економічних наук, доцент,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3466-3489>**Черевань Анастасія Анатоліївна**здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-5929-259X>**Romashko Olha, Cherevan Anastasiia**

State University of Trade and Economics

У статті розкрито сучасний стан світового ринку податкового консалтингу та обґрунтовано потребу підприємств різних галузей у допомозі податкових консультантів. Виділено ключові тенденції розвитку ринку за географічними регіонами, розглянуто існуючі системи регулювання податкового консалтингу у світі. Описано найбільш поширені типи послуг, а саме консультування з корпоративного та міжнародного оподаткування, з трансфертного ціноутворення, з питань злиття та поглинання, з непрямого оподаткування, а також з податкового планування та управління податковими ризиками. Охарактеризовано основні драйвери розвитку світового ринку податкового консалтингу та виклики, з якими стикаються компанії. Обґрунтовано роль інформаційних технологій у наданні послуг податкового консультування та необхідність їх впровадження у діяльність консультантів. Виокремлено ключових представників даного ринку та фактори, на основі яких вони конкурують між собою.

Ключові слова: податковий консалтинг, податкові консультанти, послуги податкового консалтингу, світовий ринок, розвиток ринку податкового консалтингу.

The global tax consulting market is growing every year. Given the unstable economic environment in different countries and the constant changes in tax legislation that can complicate business activities, the assistance of tax consultants plays an important role in the functioning of business entities. They can not only provide recommendations on tax accounting, tax reporting or choosing the best taxation system, but also help companies optimize their tax burden, carry out tax planning and prevent possible tax risks, etc. Therefore, the purpose of this article is to study the development of the global tax consulting market, identify the main drivers and challenges, reveal the role of information technology in the development of these services and identify the key market players. In the course of the research, general scientific methods were used, in particular, methods of abstraction, theoretical generalization and comparison to substantiate the role and importance of tax consulting in the activities of enterprises, as well as to characterize the systems of its legislative regulation. In order to identify the main trends, drivers and challenges affecting the development of the tax consulting market, the author uses the methods of induction, deduction and special methods. The paper describes the current state of the global tax consulting market. The authors have identified the key trends in the market development by geographical regions and types of services, as well as reviewed the existing systems of tax consulting regulation in the world. Among the main driving forces affecting the market development are the complexity of tax legislation, the growing need for tax planning and optimization services, and the development of information technology. The challenges faced by tax advisors around the world include the unpredictability of tax legislation, the development of technology and the need for continuous staff development to use it, attention to data privacy and security, and high competition between companies providing such services. The author also reveals the role of information technology in the provision of tax consulting services and identifies the key representatives of this market. The practical value of the article lies in the fact that the results can be used to develop effective measures based on international experience that will contribute to the development of the Ukrainian tax consulting market and improve its legislative regulation.

Keywords: tax consulting, tax consultants, tax consulting services, global market, development of the tax consulting market.

Постановка проблеми. У галузі фінансових послуг велику частку займає ринок податкового консалтингу, що зосереджується на наданні експертних рекомендацій та послуг, пов'язаних з оподаткуванням. Послуги податкового консалтингу є незамінними в багатьох секторах, оскільки консультанти розробляють індивідуальні рішення для вирішення конкретних податкових питань у певній галузі.

В умовах глобалізації та мінливості бізнес-середовища, а також зважаючи на складність і різноманітність законодавчих систем, суб'єкти господарювання потребують допомоги податкових консультантів з метою дотримання місцевого й міжнародного податкового законодавства, уникнення штрафів, запобігання можливим ризикам і підвищення ефективності управління податками тощо. Тому попит на послуги податкового консалтингу невинно зростає, а даний ринок послуг постійно збільшується та розвивається.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теоретичних основ функціонування та практичного застосування податкового консалтингу, його значення та роль податкових консультантів для бізнесу досліджується вітчизняними та зарубіжними вченими, а саме Головченко Н. Ю., Головченко О. О., Гуріною Н., Дрлячею З., Колісник О., Мумінович Е., Ромашко О. М., Тучак Т. В., Фоміною О. В. та іншими. Так, Головченко Н. Ю. та Головченко О. О. [1] у своїй статті детально розглядають значення та роль податкових консультантів у сучасних податкових системах. Тучак Т. В. та Крутень Х. О. [8] вивчають європейську модель функціонування системи податкового консультування та порівнюють з українською системою. У роботі Гуріної Н. та Колісник О. [2] розкрито механізм податкового консультування в управлінні податковою складовою економічної безпеки підприємства. Науковці Дрляча З. та Мумінович Е. [7] розглядають податкове консультування як особливий вид діяльності з надання послуг та аналізують досвід законодавчого регулювання в різних країнах. Ромашко О. М. та Фоміна О. В. [9] досліджують роль податкового консалтингу як інструменту підтримки підприємницької діяльності організацій.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність різних досліджень щодо теорії та практики податкового консалтингу, питання розвитку світового ринку та чинників, що впливають на нього, розкриті неповністю. З огляду на суттєві відмінності нормативного регулю-

вання податкового консалтингу в різних країнах та його нестабільність, на складність застосування законодавства платниками податків, на різницю в обсягах і структурі надання послуг, а також на впровадження інформаційних технологій у податкове консультування, ця проблематика є важливою і потребує подальшого вивчення на постійній основі.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження розвитку світового ринку податкового консалтингу, виокремлення основних драйверів та викликів, розкриття ролі інформаційних технологій у розвитку даних послуг та виділення ключових гравців ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. За сучасних умов господарювання податкові консультанти стають незамінними помічниками для компаній у здійсненні підприємницької діяльності. Головченко Н. Ю. та Головченко О. О. зазначають, що «за допомогою послуг податкового консалтингу платники податків можуть приймати обґрунтовані рішення з питань оподаткування, отримати рекомендації щодо початку нового бізнесу в розрізі відповідності податковому законодавству, консультації з питань вибору системи оподаткування та податкового обліку, оптимізації витрат діяльності для зменшення податкового навантаження, можливості використання пільгових режимів оподаткування окремих операцій та ін.» [1, с. 107].

Складність та нестабільність податкового законодавства зумовлюють високий рівень невизначеності, що на думку Колісник О. та Гуріної Н. «призводить до того, що платники податків прагнуть підвищити свою обізнаність і переглянути свої податкові стратегії у разі негативного прогнозу щодо податково-ризикованих бізнес-операцій та домовленостей» [2, с. 24].

Згідно дослідження Market Research Future, у 2024 році обсяг ринку послуг податкового консалтингу оцінювався в 42,51 млрд. доларів США, і очікується, що він зросте до 78,77 млрд. доларів США до 2034 року, демонструючи середньорічний темп зростання на рівні 6,36% протягом прогнозованого періоду [3].

Розмір ринку податкового консалтингу та темпи його зростання відрізняються в залежності від географічного регіону. Проаналізувавши результати досліджень Market Research Future [3], Grand View Research [4], Source Global Research [5] та MarkWide Research [6] виділимо ключові тенденції розвитку даного ринку:

1) Північна Америка є світовим лідером за обсягом надання податкових консультаційних послуг і має розвинений ринок завдяки наявності численних транснаціональних компаній, складному податковому законодавству та зростаючій потребі на спеціалізовані послуги;

2) Європа також займає значну часту ринку, на якому податкові системи різних країн сприяють високому попиту на дані послуги, оскільки компанії стикаються з проблемами транскордонного оподаткування і потребують спеціалізованих знань;

3) У Азіатсько-Тихоокеанському регіоні очікується значне збільшення обсягів ринку, насамперед завдяки зростанню економічної активності певних країн, залученню іноземних інвестицій, проведенню регуляторних реформ, активізації корпоративної діяльності тощо;

4) Південна Америка, Близький Схід та Африка також сприятимуть загальному зростанню ринку, однак меншими темпами.

У контексті регіональних відмінностей варто розглянути існуючі системи регулювання податкового консалтингу. Так, науковці Дрляча З. та Мумінович Е. виділяють:

- систему повного регулювання податкового консультування в країнах, які врегулювали професію податкового консультанта на законодавчому рівні (наприклад, Німеччина, Австрія, Канада, Японія, Чехія, Польща, Хорватія);

- систему часткового регулювання податкового консультування, що передбачає можливість надання податкових консультацій, підготовку та подання податкової звітності для платника некваліфікованою особою, при цьому заявник або укладач податкової декларації бере на себе відповідальність за правильність її заповнення та розрахунку (наприклад, США, Австралія);

- систему повної неврегульованості податкового консультування як окремого виду діяльності (представлена переважно у слабозрозвинених країнах, що перебувають у процесі транзиту, де така діяльність спеціально не регулюється, а також у деяких високорозвинених країнах, наприклад, у Нідерландах, де формально податкове консультування не регулюється, але є дві дуже потужні організації, що займаються податковими питаннями) [7].

У своїй статті Тучак Т. В. та Крутень Х. О., дослідивши регулювання податкового консультування в європейських країнах, виокремлюють:

1) систему «державного регулювання» – нормативна база переважно кодифікована законом та за необхідності доповнюється з часом (Німеччина, Австрія, Словаччина, Польща, Угорщина, Італія, Чеська Республіка, Хорватія та Франція);

2) систему «саморегулювання» – базується на самостійному регулюванні нормативної бази певними дійовими особами (наприклад, у Бельгії, Великобританії, Голландії, Ірландії, Іспанії, Фінляндії та Швейцарії) [8].

Ринок податкового консалтингу представлено широким спектром різних послуг, які наведено на рис. 1.

Зважаючи на нестабільність бізнес-середовища, особливого поширення набули послуги податкового планування та управління податковими ризиками. З метою уникнення зайвих витрат податкові консультанти також можуть допомогти у втіленні різних запобіжних заходів, до яких Ромашко О. М. та Фоміна О. В. включають «виявлення та кваліфікацію податкових ризиків; реалізацію запобіжних заходів для уникнення ризикових подій у діяльності клієнта з врахуванням сучасних вимог та зміни податкового законодавства у перспективі; визначення найбільш проблемних напрямків економічної діяльності, які потребують особливої уваги за дотриманням норм та умов формування податкових зобов'язань; систематичне вивчення змін та доповнень до податкового законодавства з метою оперативного реагування на можливі загрози; обґрунтування можливості отримання податкової вигоди з метою зниження видатків за рахунок правильного використання податкових пільг» [9, с. 99].

Стрімкому розвитку світового ринку податкового консалтингу сприяє вплив певних факторів, серед яких за результатами досліджень [3–6] можна виділити головні, а саме: збільшення складності податкового законодавства, зростання потреби у послугах податкового планування та оптимізації, швидкий розвиток інформаційних технологій тощо. Детальна характеристика основних драйверів зростання ринку представлена на рис. 2.

Щодо розвитку інформаційних технологій необхідно зазначити, що впровадження їх у діяльність податкових консультантів та підприємств-замовників значно спрощує процес обслуговування клієнтів, а також безпосередньо впливає на підвищення точності, якості та ефективності надання послуг.

Провідним технологіями у податковому консультуванні виступають штучний інтелект

Типи послуг податкового консалтингу	
Корпоративне оподаткування	займають найбільшу ринкову частку; це пов'язано зі зростаючою складністю податкового законодавства та необхідністю дотримуватися вимог, щоб уникнути штрафних санкцій і репутаційної шкоди
Міжнародне оподаткування	глобалізація, зростаюча кількість транскордонних транзакцій зумовлюють попит на цей вид послуг, оскільки підприємствам потрібна допомога в орієнтуванні щодо складних податкових законів і правил різних країн
Трансфертне ціноутворення	даний вид послуг набирає обертів, оскільки підприємства прагнуть оптимізувати свою політику трансфертного ціноутворення, щоб зменшити свій податковий тягар
Консультації з питань злиття та поглинання	збільшення кількості транзакцій зі злиття та поглинання підвищує попит на цей вид консультаційних послуг, бо компанії прагнуть ефективно структурувати свої транзакції з точки зору оподаткування, щоб мінімізувати свої податкові зобов'язання та максимізувати прибутки
Непряме оподаткування	зростаючий сегмент, що розвивається через дедалі складніші закони про непрямі податки

Рис. 1. Ринок податкового консалтингу за типами послуг

Джерело: сформовано авторами на основі [3; 6]

та автоматизація. Їх використовують для надання консультацій на основі ШІ, створення автоматизованої податкової звітності та її подання, контролю за законодавчими змінами і перевірки на відповідність нормативним вимогам тощо. Застосування інтелектуального виявлення податкових аномалій покращує запобігання шахрайству, в той час як NLP (Natural Language Processing – обробка природної мови) для податкових запитів і розширений аналіз податкових даних оптимізують прийняття рішень [10]. Багато компаній також впроваджує хмарні рішення, що надають клієнтам доступ до інформації в реальному часі та пропонують низку переваг порівняно з локальними, зокрема нижчі витрати, більшу гнучкість і покращений захист [3].

Компанія PwC провела міжнародне опитування «Переосмислення податкової функції

2025», за результатами якого 56% респондентів повідомили про відчутні переваги від генеративного ШІ; 47% відповіли, що використання можливостей новітніх технологій у податковій функції є головним пріоритетом; понад 80% очікують, що генеративний ШІ трансформує податкове планування і стратегію у наступні 3 роки, а 60% вважають, що автоматизація і генеративний ШІ радикально змінять процеси податкового обліку і звітності [11].

Незважаючи на фактори, що сприяють розвитку, ринок податкового консалтингу також стикається з рядом викликів, які компанії повинні подолати, щоб бути успішними у цій галузі. У табл. 1 розглянуто головні ринкові перешкоди, що можливі у діяльності податкових консультантів.

Консалтинговим підприємствам варто зважати на вищезазначені перешкоди й обме-

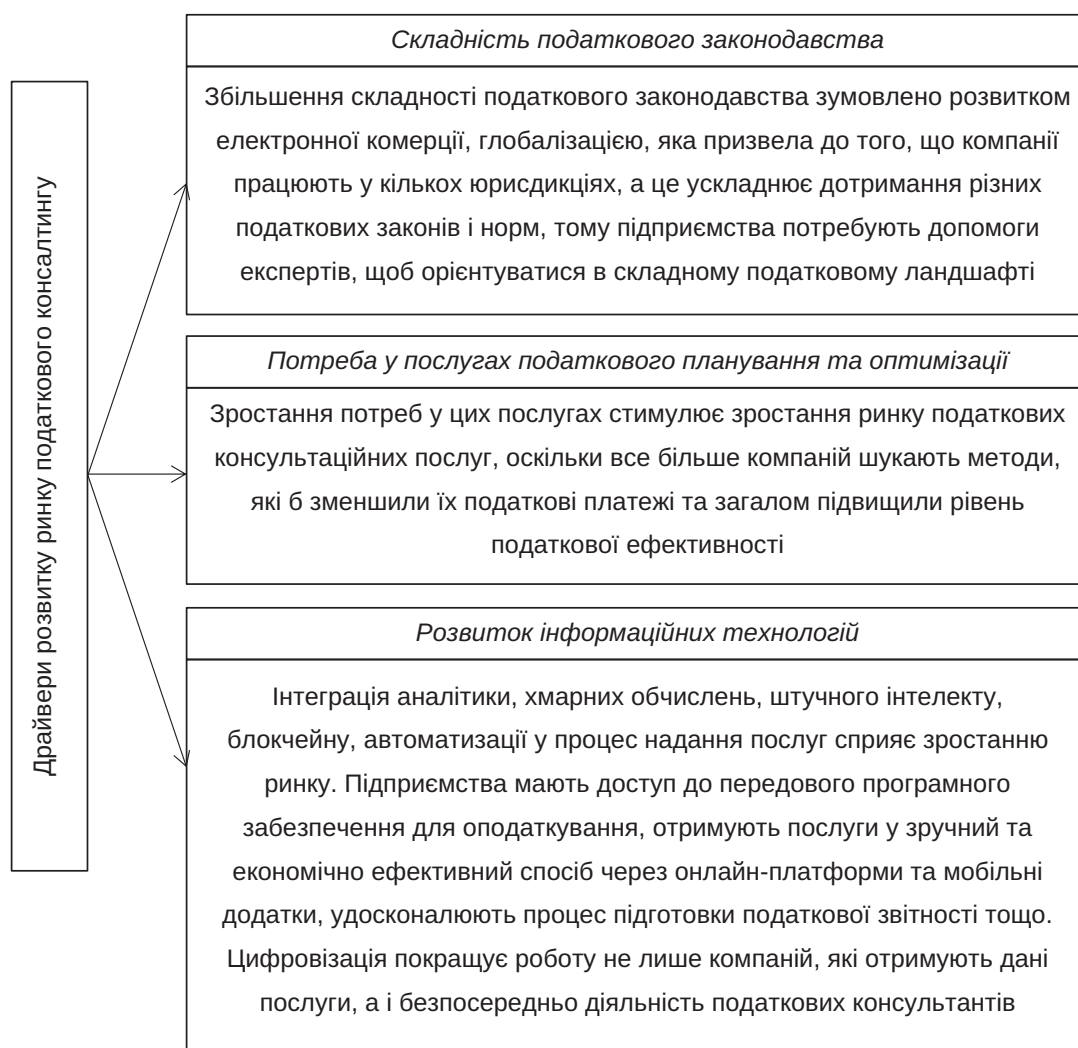

Рис. 2. Основні драйвери розвитку світового ринку податкового консалтингу

Джерело: сформовано авторами на основі [3; 6]

ження та своєчасно реагувати на них, щоб утримати конкурентні позиції на ринку.

Послуги податкового консультування у світі надає велика кількість різних міжнародних компаній, серед яких ключовими представниками є Deloitte, PwC, KPMG, Ernst&Young, BDO, Forvis Mazars, Grant Thornton, Baker Tilly та інші. З метою збільшення ринкової частки в галузі та отриманні конкурентних переваг, компанії постійно працюють над удосконаленням своїх послуг, інвестуючи у дослідження та розробки, впроваджуючи інноваційні рішення, що допомагають їх клієнтам вирішити складні податкові питання, розробити та оптимізувати податкові стратегії, уникнути податкових ризиків та зайвих витрат. Загалом представники ринку конкурують між собою на основі технологічних можливостей, відносин з клієнтами, якості послуг, репутації та досвіду [4].

Висновки. Попит на послуги податкового консалтингу невинно зростає, а обсяг світового ринку даних послуг щороку збільшується. Наразі податкові консультанти є незамінними помічниками компаній різних галузей у здійсненні їх підприємницької діяльності.

Рушійними силами розвитку світового ринку податкового консалтингу є вихід компаній на міжнародний рівень, складність податкового законодавства та нестабільність його регулювання, зростаюча потреба у податковому плануванні й управлінні податковими зобов'язаннями, а також стрімкий розвиток інформаційних технологій, впровадження яких сприяє удосконаленню процесу надання консультаційних послуг. Однак компанії стикаються з певними викликами та обмеженнями, що можуть перешкодити їх діяльності та вплинути на розвиток ринку, зокрема це

Таблиця 1

Виклики світового ринку податкового консалтингу

Виклик	Характеристика
Непередбачуваність податкового законодавства	Може створити невизначеність як для клієнтів, так і для консалтингових компаній, оскільки часті зміни в податковому законодавстві можуть призвести до того, що клієнти шукатимуть більш гнучких консультантів, які можуть швидко адаптуватися до цих змін
Швидкий розвиток технологій і необхідність постійного підвищення кваліфікації персоналу	Компанії впроваджують нові інструменти та програмне забезпечення, тому вони повинні забезпечити належну підготовку своїх співробітників для ефективного використання цих технологій. Інвестиції в технології та навчання можуть бути дорогими, однак не всі підприємства мають ресурси для їх впровадження
Зростаюча увага до конфіденційності та безпеки даних	Зі зростанням кіберзагроз клієнти очікують від своїх консультантів впровадження надійних заходів захисту даних та конфіденційної інформації, а тому компанії повинні інвестувати в комплексні протоколи безпеки, щоб уникнути проблем та зберегти довіру клієнтів до їх послуг
Висока конкуренція між компаніями	Конкуренція призводить до цінових «воєн» і зниження норми прибутку. Компанії змагаються за обмежений набір клієнтів, що може ускладнити процвітання невеликих консалтингових підприємств

Джерело: сформовано авторами на основі [12]

непередбачуваність податкового законодавства, потреба у використанні технологій та необхідність навчання і підготовки персоналу для роботи з ними, необхідність у збереженні конфіденційності та безпеки даних, а також зростаюча конкуренція на ринку. Попри усі можливі перешкоди, з метою розширення своєї глобальної присутності, представники

ринку мають інвестувати в дослідження та підвищувати якість й ефективність обслуговування своїх клієнтів.

Подальші дослідження ринку податкового консалтингу мають бути спрямовані на вивчення досвіду різних країн, розробки та реалізації на його основі дієвих практик, що сприятимуть розвитку вітчизняного ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Головченко Н. Ю., Головченко О. О. Значення та роль податкових консультантів в сучасних податкових системах. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2021. № 7 (40). С. 105–114. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.7\(40\).105-114](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.7(40).105-114) (дата звернення: 15.05.2025)

2. Kolisnyk O., Hurina N. Mechanism of Tax Consulting in the Management of the Tax Component of Enterprise Economic Security. *Economics of Systems Development*. 2024. Vol. 6. no. 2. P. 23–28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2707-8019/2024-2-4> (дата звернення: 16.05.2025)

3. Dhapte A. Global Tax Advisory Services Market Overview. *Market Research Future*. 2025. URL: <https://www.marketresearchfuture.com/reports/tax-advisory-services-market-24697> (дата звернення: 17.04.2025)

4. Tax Advisory Services Category Overview. *Grand View Research*. 2024. URL: <https://www.grandviewresearch.com/pipeline/tax-advisory-services-industry-procurement-intelligence-report> (дата звернення: 17.04.2025)

5. The Global Tax Advisory Market in 2024-2025. *Source Global Research*. 2024. URL: <https://www.sourceglobalresearch.com/reports/9486-the-global-tax-advisory-market-in-2024-2025> (дата звернення: 17.04.2025)

6. Tax Advisory Services Market 2025-2034. *MarkWide Research*. 2025. URL: <https://markwideresearch.com/tax-advisory-services-market/> (дата звернення: 17.04.2025)

7. Drljača Z., Muminović E. Tax Consulting as a Special Type of Service Activity. *Godišnjak Fakulteta pravnih nauka*. 2021. Vol. 11. No. 11. P. 117–133. DOI: <https://doi.org/10.7251/GFP2111117D> (дата звернення: 20.05.2025)

8. Тучак Т. В., Крутень Х. О. Європейська модель функціонування системи податкового консультування. *Економіка та суспільство*. 2020. № 22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-53> (дата звернення: 20.05.2025)

9. Фоміна О. В., Ромашко О. М. Податковий консалтинг як інструмент підтримки підприємницької діяльності організацій. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2023. № 10 (78). С. 97–102. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-10> (дата звернення: 21.05.2025)
10. Tax Tech Market. MarketsandMarkets. 2025. URL: <https://www.marketsandmarkets.com/Market-Reports/tax-tech-market-28373824.html> (дата звернення: 17.04.2025)
11. Переосмислення податкової функції 2025. PwC. 2025. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2025/podatky-2025.html> (дата звернення: 22.05.2025)
12. Global Tax Consulting Market Size. Verified Market Reports. 2025. URL: <https://www.verifiedmarketreports.com/product/tax-consulting-market/> (дата звернення: 20.04.2025)

REFERENCES:

1. Holovchenko N., Holovchenko O. (2021) Znachennia ta rol podatkovykh konsultantiv v suchasnykh podatkovykh systemakh [Importance and Role of Tax consultants in Modern Tax Systems]. *Tsentralkoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky – Central Ukrainian Scientific Bulletin. Economic Sciences*, vol. 7(40), pp. 105–114. doi: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.7\(40\).105-114](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2021.7(40).105-114) (accessed May 15, 2025)
2. Kolisnyk O., Hurina N. (2024) Mechanism of Tax Consulting in the Management of the Tax Component of Enterprise Economic Security. *Economics of Systems Development*, vol. 6, no. 2, pp. 23–28. doi: <https://doi.org/10.32782/2707-8019/2024-2-4> (accessed May 16, 2025)
3. Dhapte A. (2025) Global Tax Advisory Services Market Overview. Market Research Future. Available at: <https://www.marketresearchfuture.com/reports/tax-advisory-services-market-24697> (accessed April 17, 2025)
4. Grand View Research (2024) Tax Advisory Services Category Overview. Available at: <https://www.grandviewresearch.com/pipeline/tax-advisory-services-industry-procurement-intelligence-report> (accessed April 17, 2025)
5. Source Global Research (2024) The Global Tax Advisory Market in 2024-2025. Available at: <https://www.sourceglobalresearch.com/reports/9486-the-global-tax-advisory-market-in-2024-2025> (accessed April 17, 2025)
6. MarkWide Research (2025) Tax Advisory Services Market 2025–2034. Available at: <https://markwideresearch.com/tax-advisory-services-market/> (accessed April 17, 2025)
7. Drljača Z., Muminović E. (2021) Tax Consulting as a Special Type of Service Activity. *Godišnjak Fakulteta pravnih nauka*, vol. 11, no. 11, pp. 117–133. doi: <https://doi.org/10.7251/GFP2111117D> (accessed May 20, 2025)
8. Tuchak T., Kruten K. (2020) Yevropeiska model funktsionuvannia systemy podatkovoho konsultuvannia [European model of system functioning tax advice]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 22. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-53> (accessed May 20, 2025)
9. Fomina O., Romashko O. Podatkovi konsaltnykh yak instrument pidtrymky pidpriemnytskoi diialnosti orhanyzatsii [Tax consulting as a tool for supporting the entrepreneurial activities of organizations]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Ekonomichni nauky» – International scientific journal «Internauka». Series: «Economic sciences»*, vol. 2, no. 10(78), pp. 97–102. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-10> (accessed May 21, 2025)
10. MarketsandMarkets (2025) Tax Tech Market. Available at: <https://www.marketsandmarkets.com/Market-Reports/tax-tech-market-28373824.html> (accessed April 17, 2025)
11. PwC (2025) Pereosmyslennia podatkovoi funktsii 2025 [Rethinking the tax function in 2025]. Available at: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2025/podatky-2025.html> (accessed May 22, 2025)
12. Verified Market Reports (2025) Global Tax Consulting Market Size. Available at: <https://www.verifiedmarketreports.com/product/tax-consulting-market/> (accessed April 20, 2025)